

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1986-1987

15 OKTOBER 1986

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende een grondige herziening van de Belgische
keuze inzake kernenergie naar aanleiding van het
ongeval in Tsjernobyl
(Ingediend door de heer Dutry)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het ongeval met de kerncentrale in Tsjernobyl heeft aanleiding
gegeven tot overeenkomstige reacties en stellingnamen.

Ten gevolge van de in België gemeten radioactieve neerslag
heeft de bevolking zich bezorgd afgevraagd wat de aard en de
omvang van de mogelijke gevaren waren en welke gedragslijn
moest worden gevolgd. Het standpunt van de overheid, dat met
name door gewestminister Ducarme werd vertolkt tijdens het
televisiedebat « *Faire le point* » op 11 mei jongstleden, komt
hierop neer: « Wij stellen vertrouwen in de wetenschapsmensen.
Op grond van hun advies beslissen wij of wij de bevolking al dan
niet moeten inlichten en of maatregelen moeten worden getrof-
fen. » Dat was wel erg geruststellende taal.

Wat hebben wij nu in feite geconstateerd? Over de te volgen
gedragslijn werden tal van tegenstrijdige aanbevelingen gedaan,
waarvan de « koeiendans » slechts het meest caricaturale aspect
was. Ook met de richtwaarden, die door de controle-instellingen
geheel willekeurig werden vastgesteld, zat het duidelijk fout: de
orde van grootte van de referentieniveaus varieerde van een tot
twintig en zelfs meer en ze werden verkeerdelijk als norm voorge-
steld. Hoe kan zo iets?

In de eerste plaats omdat met kernenergie zo'n aanzienlijke
belangen zijn gemoeid, dat de reacties van de bevolking in banen
worden geleid, een sfeer van geheimdoenerij ontstaat en bijgevolg
informatie wordt achtergehouden of gemanipuleerd, inzonder-
heid in landen zoals België en Frankrijk waar elektriciteit voor
60 % uit kernenergie wordt genomen. Dat onrustwekkende per-
centage maakt ons tot absolute koplopers op wereldvlak.

Een en ander is echter vooral te wijten aan het feit dat ter zake
onder de wetenschapsmensen geen eensgezindheid bestaat. In
vele opzichten tast men nog in het duister aangaande de uitwerk-
selen van radioactieve straling op het menselijk organisme. Er is
dus geen wetenschappelijke waarheid die tot norm kan worden

Chambre des Représentants

SESSION 1986-1987

15 OCTOBRE 1986

PROPOSITION DE RESOLUTION

concernant une remise en cause fondamentale de
l'option nucléaire en Belgique suite à l'accident de
Tchernobyl
(Déposée par M. Dutry)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'accident survenu à la centrale nucléaire de Tchernobyl appel-
le des réactions et des prises de position qui sont à la mesure de
la gravité des faits.

Suite aux retombées radioactives observées en Belgique, la
population s'est interrogée avec anxiété sur la nature et l'ampleur
des risques courus, ainsi que sur la conduite à suivre. L'attitude
des pouvoirs publics, manifestée notamment par le ministre
régional Ducarme à l'émission « *Faire le point* » du 11 mai, peut
être résumée ainsi: « Nous faisons confiance aux scientifiques.
Sur base de leur avis, nous décidons s'il y a lieu ou non d'informer
la population et de prendre des mesures. » C'était là un langage
bien rassurant.

Qu'avons-nous constaté en fait? Des recommandations con-
tradictoires sur la conduite à suivre, dont la guerre de la vache
n'a été que la manifestation la plus caricaturale. Des niveaux de
référence, fixés arbitrairement par les institutions chargées du
contrôle, dont l'ordre de grandeur pouvait varier de un à vingt,
et parfois davantage, et qui ont été présentés abusivement comme
des normes. Comment cela se fait-il?

Tout d'abord, parce que l'ampleur des intérêts en jeu en
matière nucléaire engendre un contrôle social, une atmosphère de
secret, et donc la retention, sinon la manipulation de l'informa-
tion, tout particulièrement dans des pays comme la Belgique et
la France, qui partagent l'inquiétant record mondial d'une électri-
cité à plus de 60 % nucléaire.

Mais cela tient surtout au fait qu'il n'existe aucune unanimité
sur le sujet parmi les scientifiques. En effet, il subsiste de vastes
zones d'incertitudes dans la connaissance des effets des radiations
sur l'organisme humain. Aucune norme ne peut donc être l'ex-
pression d'une vérité scientifique. La seule certitude, c'est que

verheven. Zoveel is zeker, dat elke verhoging van de stralingsdosis meer risico voor de gezondheid inhoudt.

Het vaststellen van normen met betrekking tot het kernreactie-procédé kan dan ook alleen een politieke keuze zijn, dit wil zeggen dat tegengestelde belangen tegen elkaar worden afgewogen, met name het belang van de volksgezondheid tegen bijzondere economische belangen. De keuze die wordt gemaakt, weerspiegelt dus onvermijdelijk de krachtsverhouding tussen de diverse in het geding zijnde belangen.

De bevolking is ook bezorgd over de gevolgen van een eventuele kernramp en stuit daarbij op dezelfde moeilijkheid, namelijk dat zij zich daarover geen idee kan vormen aan de hand van de door de media verspreide informatie.

De « Commissie van Wijzen » die in 1975 inderhaast werd ingesteld om de keuze die ons land voor kernenergie heeft gemaakt, als het ware te garanderen, heeft een raming gemaakt van de schade die een kernramp kan veroorzaken. Welnu, het ongeval te Tsjernobyl heeft ernstiger gevolgen gehad dan in het meest pessimistische scenario van die commissie kon worden bevroed. De jongste weken zijn steeds meer verklaringen afgelegd over de doeltreffendheid van de veiligheidssystemen in Westerse centrales.

Beseft men echter wel dat in West-Europa een dertigtal centrales geen reactorinsluitvat (containment) hebben? Beseft men dat de afmetingen en het profiel van een reactorkern, zoals die in Tihange, het wegzakken hiervan in de bodem bij een gedeeltelijke of gehele smelting mogelijk maken? Verliest men niet uit het oog dat de kerncentrales in ons land in de onmiddellijke nabijheid van zeer dichtbevolkte gebieden zoals Luik en Antwerpen gevestigd zijn?

Kortom, Tsjernobyl heeft onbetwistbaar twee feiten voor het voetlicht gebracht: ten eerste hebben zich gebeurtenissen voorgedaan waarvan werd aangenomen dat ze vrijwel uitgesloten waren; ten tweede zijn de gevolgen van een kernramp schromelijk onderschat in de prognoses scenario's en bijgevolg in de rampenplannen.

Zowat 200 personen, van wie het merendeel uit de Belgische wetenschappelijke en universitaire kringen, hebben openlijk hun ongerustheid na het ongeval te Tsjernobyl kenbaar gemaakt en zij hebben voor een grondige herziening van de keuze voor kernenergie gepleit door zich aan te sluiten bij een manifest waarvan de bewoordingen zijn overgenomen in het onderhavige voorstel.

tout accroissement de la dose de radiations engendre un risque accru pour la santé.

En conséquence, l'établissement de normes concernant la filière nucléaire ne peut être qu'un choix politique, c'est-à-dire un arbitrage entre les intérêts contradictoires, en l'occurrence les intérêts de la santé publique et des intérêts économiques particuliers. La solution choisie reflète nécessairement les rapports de force des intérêts en présence.

L'interrogation anxieuse de la population porte également sur les conséquences d'un éventuel accident majeur, et se heurte à la même difficulté de se faire une opinion sur base de l'information diffusée par les médias.

La « Commission des Sages », installée chez nous à la hâte en 1975 en vue de cautionner le choix nucléaire, a procédé à l'estimation des dommages qui pourraient résulter d'un accident majeur. Il faut savoir que les conséquences de l'accident de Tchernobyl ont dépassé en ampleur le scénario le plus pessimiste de la commission. Au cours des dernières semaines les déclarations sur l'efficacité des systèmes de sécurité des centrales occidentales se sont multipliées.

Sait-on toutefois qu'il y a en Europe occidentale une trentaine de centrales dépourvues d'enceinte de confinement? Sait-on que les dimensions et le profil du cœur de centrales comme celle de Tihange rendent plausible l'enfoncement de celui-ci dans le sol en cas de fusion partielle ou totale? Oublie-t-on que chez nous les centrales nucléaires sont implantées à proximité immédiate de zones à très forte densité de population, comme Liège et Anvers?

En bref, Tchernobyl a fait apparaître crûment deux réalités incontestables: d'une part des événements que l'on affirmait pratiquement impossibles se sont produits; d'autre part, les scénarios prévisionnels, et par conséquent les plans d'urgence, sous-estiment gravement les conséquences d'un accident majeur.

Près de deux cents personnes, issues en majorité des milieux scientifiques et universitaires belges ont voulu signifier publiquement leur inquiétude suite à l'accident de Tchernobyl et leur aspiration à une remise en cause fondamentale de l'option nucléaire en adhérant à un manifeste dont les termes sont identiques à la présente proposition.

G. DUTRY.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Kamer,

- van mening dat het meer dan ooit duidelijk is dat de keuze voor kernenergie een hoofdbestanddeel is van een breedmaatschappelijke keuze, die niet mag worden overgelaten aan welke deskundige ook, maar integendeel tot stand moet komen na een ruim openbaar debat en ingevolge een overlegde en uitdrukkelijke beslissing van de gehele gemeenschap;
- van oordeel dat de jongste gebeurtenissen het bewustzijn hebben versterkt dat een dergelijke keuze collectief moet worden bepaald en dat ze samenhang en solidariteit veronderstelt,

vraagt aan de Regering de Belgische keuze voor kernenergie grondig te herzien :

- en dadelijk en definitief af te zien van elke uitbreiding van het elektro-nucleaire park, ongeacht of het gaat om klasieke drukwaterreactoren (PWR's), snelle kweekreactoren of fabrieken voor de opwerking van bestraalde brandstof. Zulks impliceert met name dat ons land afziet van de bouw van een achtste kerncentrale en van zijn participatie in de bouw van de centrale te Chooz en dat het niet meer bijdraagt in de kosten van de kweekreactoren te Kalkar en Superphenix;
- de elektriciteitsopwekking via kernenergie volgens plan geleidelijk stop te zetten en de nodige middelen aan te wenden voor een alternatief beleid, zowel inzake energieverbruik als energieproductie;
- onmiddellijk een commissie in te stellen die belast is met de beoordeling van en het toezicht op de veiligheidsmaatregelen op nucleair gebied; deze commissie, die de door haar verstrekte adviezen zo ruim mogelijk moet verspreiden, zal dank zij haar samenstelling en de wijze waarop ze werkt, haar zelfstandigheid moeten vrijwaren tegenover financiële druk die met name door de elektriciteitsproducenten en de aan de kernindustrie verbonden belangengroepen wordt uitgeoefend.

22 juli 1986.

PROPOSITION DE RESOLUTION

La Chambre,

- considérant qu'il est plus que jamais évident que le choix nucléaire est un composant majeur d'un choix global de société, qui ne peut être délégué à quelque spécialiste que ce soit, mais doit au contraire faire l'objet d'un large débat contradictoire et d'une décision consciente et explicite de la collectivité tout entière;
- considérant que les événements récents ont ravivé la conscience de la dimension collective d'un tel choix, et de la cohérence et de la solidarité que celui-ci implique,

demande au Gouvernement de remettre fondamentalement en cause l'option nucléaire prise par la Belgique :

- en abandonnant immédiatement et définitivement tout projet d'extension du parc électronucléaire, qu'il s'agisse de centrales de production classiques (PWR), de surrégénérateurs ou de centres de retraitement de combustibles irradiés. Ceci implique notamment que la Belgique renonce à la construction d'une huitième centrale nucléaire, abandonne tout projet de participation à la nouvelle centrale de Chooz et supprime sa contribution aux surrégénérateurs de Kalkar et Superphenix;
- en planifiant l'arrêt progressif de la production d'électricité nucléaire et la mise en œuvre des moyens nécessaires au développement d'une politique alternative, tant en matière de consommation que de production d'énergie;
- en créant dès à présent une commission d'évaluation et de contrôle des mesures de sécurité en matière nucléaire; par sa composition et son mode de fonctionnement, cette commission, qui sera soumise à l'obligation de diffuser largement tous les avis exprimés en son sein, présentera toutes les garanties d'indépendance par rapport aux pressions financières, notamment celles des producteurs d'électricité et des groupes d'intérêt liés à l'industrie nucléaire.

22 juillet 1986.

G. DUTRY.
J. GABRIELS.
M. VOGELS.